

Størsta barntransporten i historien

Den 30. november 1939 anföll Sovjetunionen Finland. I Sverige var engagemanget för Finland stort. Flera tusen frivilliga soldater för över för att delta i kriget. Men huvudsakligen rörde det sig om en humanitär insats för broderfolket på andra sidan Bottenviken.

Redan under det som kallas Vinterkriget sändes 9.000 barn till Sverige, medan föräldrarna stannade kvar. Transporterna sköttes av särskild personal. Vid svenska gränsen tog svensk personal över.

Efter vapenstillståndet den 13 mars 1940, skickades barnen så småningom åter hem till Finland på samma sätt som de kommit till Sverige det vill säga med tåg den långa vägen över Haparanda eller med båt från Stockholm till Åbo. Barnen bar adresslappar i ett band om halsen och varje barn hade en liten

väska med identitetshandlingar och några enkla klädesplagg.

Det fanns naturligtvis många svårigheter med sådana här barnevakueringar. Föräldrarna ville ju inte lämna bort sina barn, men kände sig tvingade av kriget och livsmedelsbristen. En annan sak var språket. En annan sak var språket. De allra flesta barnen hade finska som modersmål, en minoritet var svensktalande.

I de svenska fosterhemmen kunde nästan ingen förstå eller tala finska. Man använde sig tydligen inte heller av tolkar för att hjälpa barnen.

Ofta reste flera syskon tillsammans till Sverige. Det äldsta av barnen fick formaningar av föräldrarna att ta hand om småsyskonen. Men i Sverige ville de flesta ta emot bara ett barn. Syskonen skingrades på så sätt.

Många av dessa barn kan nu som vuxna berätta om vilken katastrof det var att skiljas också från syskon. Många barn slutade att tala — de blev stumma under långa perioder och upplevdes ofta av fosterföräldrarna som »besvärliga».

Den 22 juni 1941 startade ett nytt krig. Då Tyskland anföll Sovjetunionen gick Finland med på Tysklands sida för att försöka återerövra Karelen, som man fått avträda till Sovjet under Vinterkriget.

På hösten 1941 blev det på nytt aktuellt att evakueras barn till Sverige. Flera tusen barn kom över till Sverige i olika omgångar fram till sommaren 1942, då Finland hade stora framgångar i kriget. Då började man åter sända hem barn till Finland. Man hann ta hem 14.000 barn, då läget försämrades på nytt. Finska städer bombades i stor omfattning. Värst var det i Helsingfors. Så nu gick barntransporterna åter till Sverige. Det fanns barn som evakuerats tre gånger på det här sättet och de kom oftast till nya fosterhem varje gång.

Doktorsavhandling

Psykologen Lillemor Lagnebro har vid Umeå universitet givit ut en rapport 1983 som heter: »Krigsplacerade finska barn 1939–45».

Nu i år, 1991 doktorera hon på en avhandling som bygger på intervjuer med 65 barn, som kom till Sverige under krigsåren och idag lever som vuxna i Västerbotten i Sverige.

Av undersökningarna fremgår att många av de här människorna fått

stora psykiska och sociala problem på grund av upplevelsen under barnåren. Slutsatsen Lillemor Lagnebro, liksom Annu Edvardsen, (se nedan, drar är att det varit bättre om barnen kunnat vara kvar hos föräldrarna eller att evakueringarna skett inom Finlands gränser, med ekonomisk hjälp från Sverige.

70.000 barn

Sammanlagt rörde det sig om 70.000 barn som flyttades till Sverige under tiden 1939–1945. »Den största barntransporten i historien» som man brukar uttrycka det.

För många av barnen var återkomsten till Finland också ett stort problem. De hade glömt sitt språk och hade vant sig vid en högre materiell standard i Sverige än den de återvände till i Finland efter kriget. En förälder kanske var död och den andra omgift. Många barn var noll-språkiga och visste inte om de var svenskar eller finnar. Nu efteråt berättar de att de kände sig själva skyldiga. — Ville föräldrarna inte ha mig, eftersom de skickade iväg mig! Omkring 15.000 finska barn fanns fortfarande kvar i Sverige 1949.

Kampen mellan de biologiska föräldrarna och fosterföräldrar som ville adoptera barnen, var ofta svår och uppslitande.

Arne Antonsson

Litteratur:

Annus Edvardsen: »Det får inte handa igen» Askild och Karnekulls förlag 1977.
Barbro Jörberger: Artikel i Rädda Barnens tidskrift »Barnen och vi» januari 1991.

BINGO HØVUDSVINNINGUR:

Noregsferð fyrri tvey við tveimum børnum og bili

Búð verður

eina viku í

smáttu við

øllum hent-

leikum á

Hardanger

Fritíðar-

sentrum í

tí sera vakra

Norðheims-

sundi.

Smyril Line, Tlf. 15900

J. Broncksgøta 37, Box 370 - 110 Tórshavn

BINGO HØVUDSVINNINGUR:

LUXOR ASO-video

ASO gevur týðligari mynd og betri litir, tá talan er um:

- slitin bond
- kopiering
- leigaðar filmar

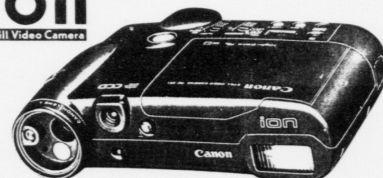
Bert eitt av mongum í stóra úrvalinum hjá

p/f Esmar Simonsen,

Tlf. 44405, Kambsdalur - Box 78 - 530 Fuglafjarður

BINGO HØVUDSVINNINGUR:

Canon
ion
Still Video Camera

Eitt heilt ótrúligt og óðrvisi fototól, grundað á hægstu framtíðar tækni. Nýtir t.d. ikki film, men disk og m.a. spennandi møguleikar ber til at sýna júst tiknar myndir í sjónvarpstólinum.

Siggið tólið hjá serfrøðinginum.

SMS FOTO & VIDEO

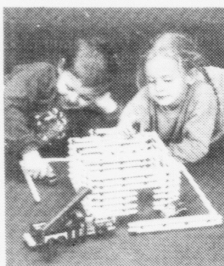
Tlf. 19820 - Postsmoga 1058 - FR-110 Tórshavn

Tveir BINGO HØVUDSVINNINGAR:

KLIKO

byggileikur

á tvær av teimum stóru eskjunum á 16 m við hús-um/havnalagi í hvørjum vinningi.

KLIKO, v/ Árna Hansen, Tórshavn

BINGO HØVUDSVINNINGUR:

Nýgerð ella hampa um rúmið, so er møguleiki at vinna tilfarið: 35 m² av glasvevi v/ lími og tveimum umfórum av máling. Sjálvandi frá serhandlinum.

Flügger máling

Tórshavn: Undir Bryggjubakka 13, tlf. 16675

Klaksvík: Íris, tlf. 56272

Leirvík: Íris, tlf. 43248

Sørvági: Valdemar Simonsen, tlf. 32861

BINGO HØVUDSVINNINGUR:

TEXAS RANGER Taarnby fjallasúkkla

til hálvstór børn ella vaksín, 19" - 22".

við 21 gearum og øllum hugsandi henteikum.

JOHN W. THOMSEN

Box 10 - 700 Klaksvík - Tlf. 55858 & 55256